

AKTUALIOSIOS INFORMACIJOS

Nr. 234 (708) III m. Stadi

1947.X.15. trečiadienis

LIETUVIŠKAI KNYGAI 400 metų

Šiais metais lietuvių tauta mini savos pirmosios knygos pasirodymo 400 metų sukaktį. Tai yra palyginamai trumpas laiko tarpas, nes anais laikais vakarų Europoje jau klestėjo literatūra ir mokslas; vakarų tautos jau tuomet turėjo savąją kalbą parašytų knygų, kurios užklysdavo ir į Lietuvą. Nepalankios aplinkybės sutrukdė mums turėti anksčiau savos knygos.

Pasirodžius pirmai knygai, vis dažniau ir dažniau lietuviškojo spausdinto žodžio žiburiai nušviesdavo mūsų tautos kelią.

Kaip vargingas ir skaudus buvo mūsų tautos paskutiniųjų keturių amžių kelias, taip varginga ir skaudi buvo ir mūsų knygos istorija. Žengdama savo pirmuosius sunkius žingsnius, daugiausia maldaknygės ir giesmynėlio pavidale, mūsų knyga būtų galėjusi žengti pirmyn kartu su vakarų Europos knyga, jei ne rytų okupanto nuožmi ranka, atėmusi ją iš mūsų. Anais laikais mūsų tautoje vakarų Europos laisvės sąjudžio įtakoje išaugęs tautinis susipratimas išugdė pilkuosius didvyrius - knygnešius, pavojingais keliais gabenusius mums lietuvišką knygą iš Rytprusių, o visa mūsų tauta atmetė okupantų brukamą "graždanką", turėjusią tikslą tautą surūsinti ir supravoslavinti. Nemažai mums tuomet padėjo mūsų užjūrio broliai - Amerikos lietuviai. Pagaliau išaušo "AUSRA".

Privertus okupantams nusileisti, atsigavo ir mūsų knyga. Bet tik Lietuvai pasiskelbus nepriklausoma valstybe, lietuviškoji knyga atsipalaidavo nuo visų varžtų ir pradėjo žengti laisvu klestėjimo keliu. Prof. V. Biržiškos apskaičiavimu, nuo 1919 m. ligi 1938 m. Lietuvoje išėjo 16.721 knyga.

Kartu su nepriklausomybės žlugimu, galima sakyti, nustojo gyvavusi ir mūsų knyga. Tėvynėje dabar išeinančioji spauda, nors ir lietuvių kalba parašyta, yra pilna svetimos dvasios. Amerikoje dėl inteligencijos stokos lietuviška knyga tėra menka. Atsidurę tremtyje lietuvių tautos dalis deda visas pastangas spaudai tobulinti ir, nežiūrint į labai sunkias sąlygas, lietuvių spauda tremtyje tiek kiekybės, tiek kokybės atžvilgiu yra šiuo metu geriausia.

Šiame mažame laikraštėlyje neįmanoma plačiau aprėbti mūsų knygos etapus. Atidaromoji šiandien stovykloje spaudos parodėlė ir minėjimas duos gyventojams galimybę eksponatais ir gyvu žodžiu plačiau susipažinti su mūsų knygos istorija ir dar kartą įsitikinti, kad lietuvių tauta yra vakarų kultūros atstovė ir jai šviesa atėjo iš vakarų, o ne "ex oriente lux", kaip mūsų rytų kaimynas gražumu ir piktumu mums nori įkalbėti.

POLITINĖS ŽINIOS

Svarbūs pasitarimai Vašingtone

JAV-bių prezidentas Trumanas Baltuosiuose Rūmuose turėjo slaptus pasitarimus su savo vyriausybės vyrais. Pasitarime dalyvavo: užs. reik. min. Marshall, jo pavaduotojas Lovett, finansų min. Snyder, prekybos min. Anderson, ambasadorius Maskvoje Smith, ambasadorius Londone, prezidento finansinis įgaliotinis Europai Cloyton, kariuomenės vadas Vokietijoje gen. Clay ir kit.

Pasitarimui pridudama labai daug reikšmės, nes juose buvo paliesti Europos ekonominiai ir finansiniai reikalai. Netrukus bus sušauktas antras pasitarimas, kuriame dalyvaus ir kongreso nariai.

-Paryžiuje pradėjo streką 30.000 požeminių traukinių ir autobusų tarnautojų. Paryžius liko be susisiekiimo.

Šiandien (X.15.) 11 val. gimnazijoje bus spaudos parados atidarymas. 20 val. stovyklos salėje įvyks knygos 400 m. sukakčiai pagerbti minėjimas:

- 1) P. Būtėno paskaita ir lietuvių klasikų kurinių skaitymas;
- 2) "A u š r i n ė s" dainos.

Stovyklos gyventojai maloniai kviečiami dalyvauti iškilmėse ir tuo pačiu aktyviai prisidėti prie lietuviškos knygos pagerbimo.

Paroda galima lankyti nuo trečiadienio (X.15.) 9 val -18 val.

KOMITETO PRANEŠIMAI. Pavienios moterys, norinčios vykti į Angliją namų ruošos darbams pas privačius asmenys, registruojasi K-to raštinėje.

Moterys, norinčios lankyti gailėstingųjų seserų padėjėjų kursus, registruojasi K-to raštinėje 15-17 d.d. Kursai vyks 6 savaites.

Primename gerb. prenumeratoriams pratesti "Akt. Informacijų" prenumeratą laiko tarpui nuo spalio m. 15 d. ligi lapkričio m. 15 d.

Pagalba Europai

JAV-bės patenkinio Francūzijos prašymą ir davė jai paskolą 90 mil. dolerių sumai. Argentinos prezidentas Peron įsakė perleisti Francūzijai 10.000 tonų kviečių ir 10.000 to mėsos. Be to, Peron pažadėjo duoti Italijai 44 mil. sv. sterl. paskolų ir Rumunijai 25 mil. dol. paskolos.

-JAV-bių prez- Truman kreipėsi į visus 48 valstybių gubernatorių su prašymu, prisidėti prie maisto taupymo akcijos. Buvo laikinai uždaryta keliolika degtinės gamyklų ir tuo būdu sutaupyta 20 mil. bušelių javų, kurie bus pasiųsti į Europą.

-Meksikos prezidentas Kleman pažadėjo Trumanui Meksikos pagalbą, pravedant Marshalio planą.

Sovietai už Palestinos padalinimą

TSRS atstovas JT politinėje komisijoje Zarabkin pranešė, kad jo vyriausybė esanti už Palestinos padalinimą, tik reikėtų peržiūrėti numatomas tarp arabų ir žydų bus. valstybių sienas ir atitraukti britų kariuomenę.

Egipto atstovas Fatti-Bay pareiškė, kad arabai jokių būdu nesutiks su Palestinos padalinimu. Egiptietis išpėjo JT narius būti atsargiems, nes padalinimas iššauktų baisų pilietinį karą.

-Transjordanijos karalius Abdula arabų komitete pareiškė, kad arabai kovosią tol, kol Palestina bus laisva nuo žydų.

-Iš arabų sluoksnių pareiškama, kad sutrauktoji arabų kariuomenė neperžengsianti Palestinos sienos tol, kol britai bus Palestinoje Jeruzalėje sprogo bomba Lenkijos ir JAV-bių konsulatuose.

Vyšinskis vėl kaltina Graikiją

JT politinėje komisijoje Vyšinskis pranašavo JT Balkanų komisijos nepasisekimą. Vietoj jos, Vyšinskis siūlė apkaltinti Graikijos vyriausybę ir atitraukti britų kariuomenę. Dabartinė Graikijos vyriausybė esanti amerikiečių kapitalistų įrankis, tačiau tiesa nugalėsianti, Graikija vėl tapsianti laisva ir taiką grįšianti į Balkanus.

Kalbėjęs D. Britanijos atstovas Mc Neal atrėmė Sovietų kaltinimus. Po to politinė komisija nutarė pripažinti išrinktą Balkanų komisiją ir klausimą tuo baigti, perduodant jį JT pilnačiai.

-Graikijos min. pirm. Sofulis kreipėsi į graikų tautą, ragindamas nepasiduoti svetimų valstybių palaikomai mažumai.

Amnestija graikų sukilėliams pratešiama 1 mėnesiui.

Leidžia Štadės Liet. Taut. Komitetas. Redaguoja L. Filipavičius
Išeina kasdien, be šventadienių. Prenumeratos kaina RM - 10